

บทนำ

1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรการบริหารและการปกครองตนเองในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสภาพเป็นนิติบุคคล มีสิทธิตามกฎหมาย โดยมีฝ่ายบริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอีก 4 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นคณะผู้บริหาร และมีฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงเช่นเดียวกัน กรุงเทพมหานคร จึงนับได้ว่าเป็นจังหวัดเดียวของประเทศไทย ที่มีฝ่ายบริหารที่เรียกว่า "ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร" มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง

กรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยรวมราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือ จังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลนครหลวง องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี สุขาภิบาลในเขตนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นองค์การปกครองเดียวกัน โดยมีสาระสำคัญคือ

- 1) กรุงเทพมหานครยังมีฐานะเป็นจังหวัดตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- 2) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นข้าราชการการเมือง มีสิทธิเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี
- 3) มีสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของราษฎรเขตละ 1 คน สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งมีจำนวนเท่ากับจำนวนเขต
- 4) แบ่งเขตการปกครองออกเป็นเขตและแขวง
- 5) มีปลัดกรุงเทพมหานครรับผิดชอบราชการประจำของกรุงเทพมหานคร
- 6) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ในส่วนที่ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด กฎหมายเทศบาล กฎหมายสุขาภิบาล และกฎหมายอื่นๆ ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด¹

¹ ชวงส์ ฉายะบุตร : การปกครองท้องถิ่นไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539), หน้า 170.

การจัดตั้งกรุงเทพมหานครตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าอยู่มากที่พยายามจะตั้งองค์กรปกครองเพียงองค์กรเดียว เพื่อดำเนินการในชุมชนที่มีความเกี่ยวพันกัน เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด แต่อย่างไรก็ตาม การให้ผู้ปกครองมาจากการแต่งตั้ง อาจจะไม่สามารถรู้ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเท่าที่ควร และยังเป็น การไม่สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเอง ดังนั้น หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเมื่อ พ.ศ.2516 และมีสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดใหม่ ประกอบกับความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนมีมากขึ้น จึงมีการเสนอแก้ไขการปกครองกรุงเทพมหานคร ให้เป็นการปกครองตนเองของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภา 3 ฉบับ มีหลักการคล้ายคลึงกัน คือ ให้มีองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้²

จากการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นว่าวิธีการรวมหน่วยงานปกครองเป็นหน่วยเดียวมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมทั่วไปเป็นหลักการที่ดี แต่การจะนำเอาวิธีการแบบเทศบาล คือ คณะเทศมนตรีมาจากสภาเทศบาล ทำให้การบริหารงานขาดเสถียรภาพ ไม่สามารถวางแผนระยะยาวได้ และยังขาดประสิทธิภาพด้วย³ จึงสมควรให้ฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรง เช่นเดียวกับฝ่ายนิติบัญญัติ อันจะทำให้ฝ่ายบริหารมีเสถียรภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น มีความมั่นใจในการดำเนินงานตามนโยบายที่ให้กับประชาชน รวมทั้งฝ่ายบริหารจะมีความเข้าใจในปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่นยิ่งขึ้น ในการที่ให้เลือกตั้งฝ่ายบริหารโดยตรง ยังจะเป็นการ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้บริหารท้องถิ่นเอง ก็จะเป็นการทดลองระบอบปกครองแบบใหม่ ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการเน้นระบบการถ่วงดุลย์อำนาจ ซึ่งมักจะมีผู้กล่าวหาว่า การทำงานขาดประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง ทั้ง กรุงเทพมหานคร ย่อมจะเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง สภานิติบัญญัติจึงได้ผ่าน พระ

² รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ครั้งที่ 26 วันที่ 10 มกราคม 2518, ตั้งแต่หน้า 5 เป็นต้นไป. อ้างใน พงษ์ศักดิ์ เสมสันต์, การปฏิรูประบบบริหารราชการนครหลวง : วิทธานิพนธ์ปริญาคุณวุฒิบัณฑิต ภาควิชาปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

³ มติที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 15 พ.ศ.2517. อ้างในเรื่องเดียวกัน หน้า 105.

ราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 ให้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2518 อันเป็นพระราชบัญญัติ ถือเป็นแม่แบบที่สำคัญ⁴

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 แล้ว ชาวกรุงเทพมหานครก็ได้มีโอกาสเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2518 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายธรรมนุญ เทียนเงิน และคณะได้รับชัยชนะเข้าเป็นผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

นายธรรมนุญ เทียนเงิน และคณะได้บริหารงานมาจนกระทั่งถึงวันที่ 29 เมษายน 2520 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 3/2520 ลงวันที่ 29 เมษายน 2520 ให้นายธรรมนุญ เทียนเงิน และคณะ พร้อมด้วยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเกิดการขัดแย้งในคณะผู้บริหารอย่างรุนแรง จนอาจทำให้การบริหารราชการกรุงเทพมหานครเกิดความเสียหายได้ และนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้แต่งตั้งให้ นายชลอ ธรรมศิริ และคณะเข้ามาบริหารงานกรุงเทพมหานครเป็นการชั่วคราว และให้มีการปรับปรุงการบริหารราชการกรุงเทพมหานครเสียใหม่ ภายใน 2 ปี ซึ่งกรุงเทพมหานครก็ได้มีคณะผู้บริหารมาจากการแต่งตั้ง นับจากนั้นเป็นต้นมาจนกระทั่งถึง พ.ศ.2528⁵

กรุงเทพมหานคร ได้กลับมาเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ประชาชนสามารถเลือกผู้บริหารเข้าไปบริหารกรุงเทพมหานครแทนตนได้อีกครั้งหนึ่ง เมื่อรัฐสภาได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กฎหมายฉบับนี้ถือเป็นแม่แบบฉบับที่สำคัญในการจัดรูปโครงสร้างทางการบริหารและการปกครองของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 นับเป็นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร เป็นครั้งที่ 2 และต่อ ๆ ไปจนถึงครั้งหลังสุด เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 รายละเอียดสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตั้งแต่ครั้งแรก

⁴ รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาครั้งที่ 26 วันที่ 10 มกราคม 2518, ตั้งแต่หน้า 5. ครั้งที่ 30 วันที่ 22 มกราคม 2518, หน้า 51. เป็นต้นไป และครั้งที่ 31 วันที่ 23 มกราคม 2518, หน้า 10-26. อ้างในเรื่องเดียวกัน, หน้าเดิม.

⁵ พงษ์ศักดิ์ เสมสันต์, การปฏิรูประบบบริหารราชการนครหลวง วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529. หน้า 114.

ถึงเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2518 จนถึงครั้งหลังสุด คือ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ปรากฏตามตารางข้างท้ายนี้

ตารางที่ 1.1 สรุปสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ครั้งที่	วันเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้ใช้สิทธิ	ร้อยละ
1	10 ส.ค. 18	1,921,701	266,266	13.86
2	14 พ.ย. 28	2,831,250	981,222	34.65
3	7 ม.ค. 33	3,201,188	1,147,576	35.85
4	19 เม.ย. 35	3,309,029	761,683	23.02
5	2 มิ.ย. 39	3,625,638	1,578,061	43.53

ที่มา ฝ่ายเลือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร

จากตารางที่ 1.1 แสดงถึงจำนวนครั้งที่กรุงเทพมหานครได้จัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้าย จะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย คือ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 43.53 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือ การเลือกตั้งครั้งที่ 3 คือ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533 คือ มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนร้อยละ 35.85 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อนำผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผ่านมาทั้ง 5 ครั้งมาเปรียบเทียบดู จะปรากฏดังนี้

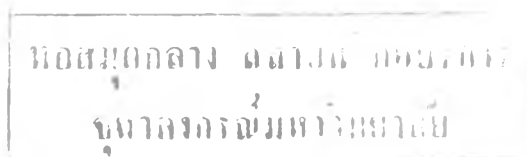
ตารางที่ 1.2 ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ครั้งที่	วันเลือกตั้ง	ผู้ได้รับเลือกตั้ง	ได้คะแนน	ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิ
1	10 ส.ค. 2518	นายธรรมบุญ เทียนเงิน	99,247	37.27
2	14 พ.ย. 2528	พลตรีจำลอง ศรีเมือง	480,233	48.94
3	7 ม.ค. 2533	พลตรีจำลอง ศรีเมือง	703,671	61.12
4	19 เม.ย. 2535	นายกฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	363,668	47.74
5	2 มิ.ย. 2539	นายพิจิตต รัตตกุล	768,994	48.73

ที่มา ฝ่ายเลือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาจากผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ครั้งแล้ว จะเห็นว่า การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ผู้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ นายพิจิตต รัตตกุล (ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใด) ซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึง 768,994 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 48.73 ของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากประชาชน เมื่อครั้งที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533 ซึ่งได้คะแนน 703,671 ซึ่งคะแนนของพลตรีจำลองถือว่าสูงมาก คือ ร้อยละ 61.12 ของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด จึงนับได้ว่านายพิจิตต รัตตกุล ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้น ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 นั้น พลตรีจำลอง ศรีเมือง สังกัดพรรคพลังธรรม ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วยเช่นกัน แต่ได้รับคะแนนเสียงมาเป็นอันดับสอง ได้คะแนนเสียง 514,401 คะแนน ซึ่งน้อยกว่า นายพิจิตต รัตตกุล ถึง 254,593 คะแนน จนมี ผู้กล่าวว่าการเลือกตั้งครั้งนั้น นายพิจิตต รัตตกุล ได้คะแนนเสียงแบบถล่มทลาย แสดงให้เห็นว่า คะแนนนิยมที่คนกรุงเทพฯ เคยให้แก่พลตรีจำลองได้ลดลง จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ เปรียบเทียบผลการรวมคะแนนเรียงตามลำดับ เฉพาะคะแนนของผู้ได้รับเลือกตั้ง 4 อันดับแรก ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ดังนี้

ตารางที่ 1.3 เปรียบเทียบคะแนนของผู้สมัครในการเลือกตั้ง วันที่ 2 มิถุนายน 2539

ลำดับ ที่	ชื่อผู้สมัคร	คะแนน	ร้อยละของ ผู้ใช้สิทธิ
1	นายพิจิต รัตตกุล	768,994	48.73
2	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง	514,401	32.60
3	ศ.ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	244,002	15.46
4	นายอากร ฮุนตระกูล	20,985	1.33

จากตารางที่ 1.3 จะเห็นได้ว่า ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 นายพิจิต รัตตกุล ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วยคะแนนเสียง 768,994 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 48.73 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด เปรียบเทียบกับพลตรีจำลอง ศรีเมือง ซึ่งได้รับเลือกตั้งมาเป็นลำดับที่ 2 ได้คะแนน 514,401 คิดเป็นร้อยละ 32.60 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539

จึงเป็นที่น่าแปลกใจเป็นอย่างยิ่งเพราะ นายพิจิต รัตตกุล มิใช่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หน้าใหม่แต่อย่างใด นายพิจิต รัตตกุล เคยสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2535 และไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ได้รับเลือกตั้ง คือ ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา สังกัดพรรคพลังธรรม ได้คะแนน 363,668 คะแนน สำหรับ นายพิจิต รัตตกุล ได้คะแนนมาเป็นอันดับสอง คือ 305,740 คะแนน มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 761,683 คน คิดเป็นร้อยละ 23.02 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (19 เม.ย.35)

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 จึงเป็นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้มีสิทธิสูงสุด ในจำนวนการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเท่าที่เคยมีมา และผู้ได้รับเลือกตั้งคือ นายพิจิต รัตตกุลได้คะแนนสูงมาก ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้น คนกรุงเทพมหานครมีความนิยมในพรรคพลังธรรมสูง⁶ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ

⁶ ชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม, การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคพลังธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536).

นายชัชวรัตน์ ชื่นโกสุม เรื่อง “การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรค พลังธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

“จากการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มรวมพลังงนมาเป็นพรรคพลังธรรมนั้น หากจะประเมินความสำเร็จด้วยจำนวนผลการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ที่พรรคพลังธรรมส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันแล้ว จะพบว่า ฐานที่มั่นสำคัญของพรรคพลังธรรมอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร...

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พรรคพลังธรรมสามารถสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงในเขตกรุงเทพมหานครไว้ได้โดยอาศัยภาวะผู้นำทางการเมืองของพรรค การจัดองค์การทางการเมืองของพรรค โรงเรียนการเมืองของพรรค และการทำโครงการเสริมสร้าง ภาพลักษณ์อันเป็นที่ ขอมรับของฐานคะแนนเสียงของพรรค”⁷

ปรากฏการณ์เช่นนี้ จึงเป็นเหตุจูงใจให้นักศึกษาว่าปัจจัยที่ประชาชนใช้เป็นเครื่องชี้วัดในการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้คืออะไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่คนกรุงเทพมหานคร ใช้เป็นเครื่องชี้วัดว่าบุคคลลักษณะใดจะเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุดที่จะเข้ามาแก้ปัญหาให้ตนได้
2. เพื่อทราบถึงเหตุปัจจัยที่คนกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญต่อตัวบุคคลมากกว่าระบบพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทราบว่าวิธีการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครสามารถจูงใจให้ผู้เลือกตั้งเชื่อถือ และนำมาประกอบการตัดสินใจเลือกตั้งได้หรือไม่ เพียงใด
4. เพื่อที่จะทราบว่าผลของการหยั่งเสียงที่สถาบันต่าง ๆ จัดทำขึ้น มีผลชี้ นำกับการลงคะแนนเสียงของผู้เลือกตั้งเพียงใด

3. สมมติฐาน

⁷ บทคัดย่อ อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน

เนื่องจากพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ของคนกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน มีการแปรเปลี่ยนไป ซึ่งความแปรเปลี่ยนของแบบแผนการลงคะแนนเสียงอาจเกิดขึ้นได้จากอิทธิพลของปัจจัยแต่ละช่วงสมัย (short term factors) ซึ่งจะเรียกร่องให้กลุ่มบุคคลที่ไม่ได้ สังกัดพรรคการเมืองใด หรือไม่มีความพึงพอกฎหมายใดเป็นพิเศษมาก่อนไปลงคะแนนเสียงให้ จึงทำให้ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแปรเปลี่ยนไปจากเดิม (swing) ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. สถานการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลานั้น ช่วยให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบต่อคะแนนนิยมในตัวผู้สมัคร

- คนกรุงเทพมหานครขาดความเชื่อถือและเชื่อมั่นต่อระบบพรรคการเมืองในระดับชาติจึงหันมาให้ความนิยมนับตัวบุคคล

- คนกรุงเทพฯ เกิดความรู้สึกเมื่อคนเก่าอยากทดลองของใหม่ เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่ทำและทัศนคติ

2. วิธีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครในรูปแบบต่าง ๆ จูงใจให้ผู้เลือกตั้งเชื่อถือ เช่น นโยบายและกลยุทธ์ที่นำมาใช้

3. ผลของการสำรวจคะแนนนิยมในตัวผู้สมัครที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้นก่อนการเลือกตั้ง มีผลชี้แนะให้ผู้เลือกตั้งคล้อยตามในการลงคะแนนเสียง

4. วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดที่จะทำการศึกษาวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

ประชากรวิจัย ได้แก่ ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตพญาไท เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ดังนี้

- 1) ผู้มารับบริการ ณ ฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตพญาไท จำนวน 200 คน
- 2) กลุ่มประชาชนทั่วไปในพื้นที่เขตพญาไท แบ่งตามหน่วยเลือกตั้ง 78 หน่วย

หน่วยละ 10 คน รวม 780 คน

ขั้นตอนและกระบวนการวิจัยระบุไว้อย่างละเอียดในบทที่ 3

5. คำนิยามศัพท์

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ มีศัพท์สำคัญปรากฏอยู่ในบทต่าง ๆ ซึ่งบางคำมีความหมายเฉพาะควรแก่การทำความเข้าใจให้ตรงกัน ดังต่อไปนี้

การเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.

ผู้สมัคร หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539

ผู้เลือกตั้ง หมายถึง ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ในพื้นที่เขตพญาไท

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้เลือกตั้งที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 812 คน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถทราบความจริง ทั้งเบื้องหน้าเบื้องหลังของปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับชัยชนะ
2. สามารถใช้ในการคาดการณ์ถึงผลการเลือกตั้งครั้งต่อไปได้
3. สามารถรู้ได้ว่าคนกรุงเทพมหานครนิยมชมชอบบุคคลประเภทใดและเลือกที่จะให้เข้ามาบริหารกรุงเทพมหานคร
4. สามารถใช้เป็นแนวทางในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

7. การนำเสนอผลการวิจัย

เพื่อความเข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ผู้ศึกษาได้แบ่งวิทยานิพนธ์ออกเป็น 6 บท

บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึง สภาพปัญหาและความสำคัญของการวิจัย วิธีการวิจัย สมมุติฐาน วัตถุประสงค์ในการวิจัย นิยามศัพท์ที่สำคัญและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจาก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้

บทที่ 2 กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวทั้งของคนไทยและคนต่าง ประเทศ

บทที่ 3 กล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย การดำเนินการวิจัย ลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ตัวแบบ ในการวิจัย การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง การสำรวจการเก็บข้อมูล การรวบรวมและการ วิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เป็นเรื่องของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏตามที่สถาบันต่าง ๆ ได้จัดทำขึ้นก่อนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 2 มิถุนายน 2539

บทที่ 5 กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายถึงผลการศึกษาที่ได้รับจากการวิจัยใน ครั้งนี้

บทที่ 6 เป็นบทสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้ศึกษาเองที่มี ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้